

Ziaboga hartzeko garaia da

Saioa Iraola

Euskal Herriko bake prozesua indartzeko bokazioarekin jaio zen Foro Sozialak bost urteko ibilbidea egin du, eta urriaren 22an iragarri zuten Foro Sozial Iraunkorra abiatuko dela. Bertan izan nintzen, azken urte hauetan zehar egindako bakearen eta bizikidetzaren aldeko hainbat ekimenetan bezalaxe. Alderdi politikoetako jende andana bildu zen, baita arlo sozialeko zein kulturaleko hainbat lagun ere. Ekimen guztietan, ondorio nagusienetako bat honakoa izan da: gizarte zibilaren parte hartzearen garrantzia.

Gizarte zibilaz dihardugu, baina nortaz ari gara? Pentsatzen dut alferrikakoa dela gizarte zibilaren inguruko definizio oso eta bakar bat topatzea. Baina definizio anitzek esaten dute jendarte zibila osatzen dutela

estatutik eta ekonomiatik aparte egituratuta dauden pertsona eta elkarteek, hala nola: kultur elkarteek, kirol elkarteek, komunikabideek, herri ekimenek, elizek, genero, arraza eta sexualitateari lotutako elkarteak, sindikatuek... Gizarte zibila boterearen banaketarekin estuki lotuta dago, Foucault-en arabera, gobernu liberalek boterea taxutzeko eduki duten era berritua litzateke.

Nire ustetan, gizarte zibilaz hitz egiten dugunean, kosta egiten zaigu identifikatzea berau osatzen duten subjektuak eta taldeak nortzuk diren. Azken batean, han eta hemen, gutaz ari direla entzuten dugu, askotan, guk geuk jakin gabe. Eta horrek kezkatzen nau, baldin eta Euskal Herriko bake prozesuan irtenbidea triangelua osatzen duten hiru ardatzen akordioetatik

(instituzioak, gizarte zibila eta Egiaztatze eta Jarraipen Batzordea) etorriko bada behintzat. Nire aburuz, jendartean antolatutako subjektuok ardura daukagu abagune honetan eragiteko, ados. Baina pentsatzen dut prozesuan ezinbestekoak diren langai batzuk baditugula, hots, jendarte zibilaren ezaugarritzearen inguruko adostasuna lortzea, berau ahalduntzeko estrategiak sustatzea, parte hartzerako espazioak ahalbidetzea eta komunikazio zubi eraginkorrak sortzea. Euskal Herrian, zorrionez, gizarte zein kultur mugimendu indartsu eta anitza dugu, beraz, ziaboga hartzeko momentua da, ez baitut zalantzarik gizarte zibil indartsu eta aktibo bat izango dela herri honen demokrazia eta bakearen bermea. •

Xostakovitx

Joxean Agirre

Batzuetan txikiek beren buruaz barre egiteko erabiltzen dute umorea. Augusto Monterroso idazleak 1,60 neurtzen zuen eta hamaika txiste egin zuen horren kontura. Lazkao Txiki bertsolariak ere etekin ederra atera zion bere txikitasunari. Marttin Trekuk ere bozkario puntu batekin eraman zuen bere txikitasuna. Horrek ez du esan nahi, ordea, pertsona laburrak zoriontsuago direnik, umore mingotseko txikien zerrenda izugarria baita.

Umoreak, dena den, txikiak handiari aurre egiteko ere balio dezake. Jose Mari Esparzak jotari buruzko bere liburuan *Chacoli* izeneko Tafallako jotero bat aipatzen du. 80ko hamarkadaren hasieran herriko taberna batean ardo bat edaten ari zela PSOEko buruzagi garrantzitsu batzuk sartu omen ziren eta jota bat kantatzeko eskatu

zioten. «*Navarros y vascongados/ tenemos algo pendiente/ hacer una patria unida/ euskaldun e independiente*», kantatu omen zuen. Ez zioten bigarrenik eskatu.

Askoz ere bihurriagoa da, beste adibide bat aipatzearen, Rolling Stones taldeak erregina britainiarraren aurrean lehen aldiz jo zuenean Mick Jaggerrek aurkezpenean egin zuen txistea: «Atzeko lerroetakoek txalo jo dezakezue. Lehen lerroetakook nahikoa duzue besoetako bitxiak astintzearekin». Badago agintearen aurrean kolektiboki defendatzen gaituen umore bat ere. Egunkari honetan bertan Tasioren tira horrelakoa da. Zaldieroarena “Berria”-n ere hortik doa, nahiz eta geure buruari barre egiteko ere balio izaten duen.

Agintea erabat krudela eta totalitarioa denean, ordea, umorearentzat apenas gel-

ditzen den lekurik. Egunotan irakurri dut, Xostakovitx musikariaren kasua gaitzat hartuta, Julian Barnes idazleak udaberrian atera eta berriki gaztelerara itzuli duten “El ruido del tiempo” eleberri ederra. Stalinen garaia da eta Siberiara deportatu edo heriotzara kondenatuko duten beldurrarekin idatziko ditu bere lanak, tarteka estetika ofizialari men eginez. Drama hori irakurtzen ari nintzen bitartean gurean eman diren kasu batzuekin gogoratzen nintzen, Julio Beobide eskultorearekin esate baterako, abertzalea izanik, frankismoak emandako enkargu zenbait egin behar izan baitzituen, horien artean Francok El Pardon zuen kaperarako Kristo bat, gero *Valle de los Caidos* delakoaren aldare nagusian jarri zutena, edo Azpeitiko sarreran eraiki zuten frankisten monumentuko eskultura nagusia. •